

Jőjjetek

1958. szeptember.
11. évfolyan, 9. szám.

Életszínvonal

Ha a 20. századot egy szóval kellene jellemezni, talán az „életszínvonal” szó lenne egyike a legtalálóbbraknak.

Az életszínvonal századában élünk. A Vasfüggönyön innen és túl minden rendű és rangú kormány, városi tanács, szakszervezet, párt stb. stb. e szót írta és írja zászlajára: „életszínvonal”.

Magyarországon például — mint ismeretes — az életszínvonal szüntelen emelkedőben van. Magyarországon az életszínvonal mindig emelkedőben volt. Magyarországon az életszínvonal mindig emelkedőben lesz. — Ki tudja, talán egyszer a színvonalhoz élet is lesz.

Az életszínvonal Angliában, Svédországban vagy Amerikában éppoly szépen csengő szó, mint Indiában, Japánban és a délamerikai államokban. Oroszország pedig — mint tudjuk — maga a testetöltött életszínvonal.

Mi bárhol legyünk is a világban, Ausztráliában, vagy Észak-Norvégiában, magyarok, angolok, spanyolok, eszkimók, úgy látszik, mindnyájan egymásra ismerünk, mint a kultúrvilág nagy közössége tagjaira, mert íme ismerjük a titkos szót, mely mindennek a kulcsát, mindennek a célját kifejezi és magában foglalja. A szó: „életszínvonal.”

E szó lassanként szinte vallásos tartalommal telik meg. Mindenki mást ért alatta s mindenki azt gondolja róla, ami számára a legkellemesebb.

Mégis nem véletlen, hogy a mi századunk társadalmi és politikai élete az életszínvonal gondolatával van tele. Nem véletlen az, hogy ez a szó mindnyájunkat megszólít még akkor is, ha lelkiismeretlen emberek e szó védelme mögé húzódnak a legbecstelenebb merényleteket követték is el az ellen, aminek szolgálatára e szó megszületett: az igazi emberi élet ellen.

Századunk egyik igazsága az, hogy minden embernek szüksége van egy bizonyos anyagi és társadalmi alapra, amelyen állva életét önállóan berendezheti. Ez az igény erkölcsi igény. Kielégítése erkölcsi kötelesség.

Az embernek, az egyes embernek, védett alapra, biztos betevő falatra, fedélre a feje felett, biztos öregkorra van szüksége.

Erre nem csak nekünk van szükségünk, hanem a gyógyszerhiány miatt százezrével pusz-

tuuló pakisztáninak, az olasz koldusnak, a kazaksztáni kolhoz munkásának is.

Ezért olyan nemzetközi fogalom az „életszínvonal”.

Az életszínvonal azonban több is lehet. Az életszínvonal lassan elsannyaríthat, elbódíthat és lassan megölhet. Elhítheti velünk, hogy ő létezik egyes egyedül. Erre is látunk példát. Sokat. Hiszen a szó, „életszínvonal”, ilyen vagy olyan formában oly sokszor cseng, hogy azt hisszük, e körül forog a világ. Mi annyira dolgozunk a

saját „életszínvonalunkon” hogy azt kezdjük hinni, csak ezen kell dolgoznunk, csak ez az életünk célja.

Ezért jó meggondolnunk, hogy az életszínvonal az egyes ember számára soha nem lehet cél.

Az anyagi társadalmi biztonság csupán eszköz, hogy valamennyien külön-külön, szabadon kifejtessük azt, ami bennünk van.

Mi nem véletlenül vagyunk ebben a világban. Mi mindnyájan egytől-egyig azért vagyunk itt, hogy valamit véghezvigyünk.

Hogy mit, — azt kérdezze meg mindenki önmagától.

Az életszínvonal nem szabad, hogy megtevésszen. Az életszínvonal csupán csak alkalom, nem cél; keservesen küzdeni kell érte nap mint nap, de mögötte rejlik az igazi emberi élet.

S ez az élet sem öncél. Ez az élet sem végcél. Ez az élet is csak szolgál. Isten dicsőségét szolgálja. Azt kell hogy szolgálja.

Balassa Bálint:

„Adj már csendességet...”

Adj már csendességet,
Lelki békességet,
Mennyből úr!
Bűjdöső elmémet,
Óvd bűtől szívemet,
Kit sok kín jár.

Sok ideje immár,
Hogy lelke szomjan vár,
Mentségére;
Ne hagyj, őrizd, ébreszd,
Haragod ne gerjeszd,
Vesztségére.

Nem kicsiny munkával,
Fiad halálával
Váltottál meg:
Kinek érdeméért
Most is szükségemet
Teljesítsd meg.

Irgalmad nagysága,
Nem vétkeim rátsága,
Feljebb való:
Irgalmad végtelen;
De bűnöm éktelen,
S romlást valló.

Jóvoltod változást,
Gazdagságod fogyást
Érezhet-é?
Ki engem szolgálát,
Mint régen sokakat,
Ébreszthet-é?

Nem kell kételkednem,
Sőt jót reménylenem,
Ígéd szerént.
Megadod kedvesen,
Mit ígérsz kegyesen,
Hitem szerént.

Nyisd fel hát karodnak,
Szentseges markodnak,
Áldott zárját:
Add meg életemnek,
Nyomorult fejemnek
Letört szárnyát.

Repülvén áldjálak,
Élvén imádjálak
Vétek nélkül,
Kit jól gyakorolván
Haljak meg, nyugodván
Bűnöm kívül.

KANTONÁLIS EGYHÁZAK

Milyen a protestáns egyház helyzete Svájcban? Ilyen értelemben nemigen lehet róla beszélni, mert mint „Egyház” tulajdonképpen nem létezik. Svájc lakosságának többsége azonban protestáns. Az 1950. évi adatok szerint a protestánsok száma 2,655,375, a katolikusoké pedig 1,959,046; az ország légkörét közvetlenül vagy közvetve protestáns szellem hatja át. Hogy megérthessük Svájc és a svájci protestáns egyházak szervezetét, tudnunk kell, hogy Svájc szövetséges állam és 22 kantonra oszlik. Minden kantonnak külön parlamentje van, szervezetük azonban nem mindenütt egyforma. Svájc megtartotta kifejezett szövetségi jellegét, amiből az következik, hogy benne egymástól eltérő szervezetek tömörültek egységbe.

A svájci protestáns egyházak Kálvin, Zwingli és azok tanítványai reformációjából kiindulva elsősorban kantonális jellegű egyházak. Ilyenek Vaud és Neuchâtel kantonok evangéliumi református egyházai, Zürich kanton nemzeti református egyháza, a genfi nemzeti protestáns egyház, a Vaud-megyei szabad egyház, stb. Ezek mind autonóm egyházak, saját hatáskörükben szuverén jogokkal. Mindegyik külön liturgiával, zsinati tanáccsal és zsinattal rendelkezik. Rendszerük általában zsinatpresbiteri jellegű.

Az összes egyház multitudinista jellegű, vagyis hatáskörük kiterjed a kanton területén élő összes protestánsokra. Egyes egyházak állami jellegű egyházak; a kantoni kormány tagjainak egyike, többnyire az oktatásügygel megbízott államtanácsos egyszersmind a vallásügyek minisztere is. Az állampolgárok itt egyházi adót kötelesek fizetni. Nevezetesen ez a helyzet Zürichben, Bernben és Vaud kantonban.

Genfben az egyház 1907 óta különvált az államtól. Ennek egyébként is különleges alkotmánya van. Az egyházi hozzájárulások itt fakultatív jellegűek. Neuchâtel és Bazel szervezetei pedig átmenetet képeznek a két rendszer között.

Grisons (Graubünden) kantonban — a száz völgy hazájában — a zsinatban csak lelkészek foglalnak helyet és az egyház ügyeit a protestáns államtanácsosok (a kantoni kormány miniszterei), valamint a Nagy Tanácsban helyetfoglaló protestáns képviselők intézik.

A hivatalos megyei egyházak mellett alakultak úgynevezett szabad és független egyházak is, ezek taglétszáma azonban igen csekély. Ezek mint hitvalló egyházak, a 19. század közepe és vége felé előállt ébredésből alakultak. Közülük jelentősebbek a Vaud-i Szabad Egyház, amelynek Lausanneban külön teológiai fakultása van, valamint a Svájci Metodista Egyház. Utóbbi Svájcban csak 13.000 tagot számlál, akik mind németajkúak.

Említésre méltó még az Űdvhadserg, amely fontos társadalmi hivatást tölt be, valamint több régi és újabbkeletű szekta. Néha ezek kihangsúlyozzák az evangéliumot egyes az egyházak által elhanyagolt elemeit. — Itt kell még megjegyeznünk, hogy a lakosság általában jóindulattal viseltetik az egyházakkal szemben. A szövetségi népszámlálások szerint csak elenyésző volt azok száma, akik felekezetenélkülieknek vagy ateistáknak vallották magukat.

AZ EGYHÁZAK SZÖVETSÉGE SVÁJCBAN

E kantonális egyházak azonban nem zárkóznak el egymástól úgy, mint Leibnitz monádjai. Közöttük sok hivatalos és félhivatalos kapcsolat áll fenn. A francia zsolttároskönyvet az összes francia kantonok egyházai használják és a nemrég megjelent német zsolttároskönyv az összes kantonokban használt zsolttárosokat tartalmazza. Bármely kanton lelképásztora felvehető a másik kanton lelkészi tes-

tületébe. Tíz év óta az egyházak közös szerve (az E.P.E.R.) intézi a külföldi egyházakat és a menekülteket segélyző munkát, amely sok millió franknyi pénzbeli és természetbeni adományt gyűjtött és osztott szét, gyermekeket istápol és megalapította a weeseni „Le Pelikan” és a „Casa Locarno” menekültotthonokat.

1927 óta a Svájci Protestáns Egyházak Szövetségében csoportosulnak az összes kantonális egyházak, a középsvájci és tessini katolikus kantonokban elszórtan élő protestánsok, Vaud és Genf Szabad Egyházai, A Svájci Metodista Egyház, az Evangelische Gemeinschaft és a külföldön élő svájciak egyházai. Ez a Szövetség nyitva áll „az összes egyházközelüli vallásos közösségek számára, ha azok legalább 5000 hívót számlálnak és elfogadják a reformáció alapelveit.”

Ha tehát nincs is Svájcban egységes protestáns egyház, és csak kantonális egyházak vannak, a svájci protestantizmus mégis élő valóság és azt a Szövetség képviseli.

A Svájci Szövetséges Állam hivatalosan három egyházat ismert el: a Protestáns Egyházak Szövetséget, a Római Katolikus Egyházat és a Keresztyén Katolikus Egyházat.

Svájc több mint száz éve nem viselt háborút és jelenleg is nagy gazdasági konjunkturában él. Elkerülte azokat a nagy válságokat, amelyek a népeket anyagilag és lelkileg megrázkódtatták. Az a biztonság, amelyet élvez azonban súlyos felelősséget ró az országra, mert a szellemi tunyaság melegágya lehet. A vallás tiszteletbenálló hagyománnyá sülyedhet, amely esetleg túlkönnyen elégszik meg néhány egyéni irányelv és erkölcsi alapszabály követésével, s amely szerint ahhoz, hogy jó keresztyének legyünk, nem feltétlenül szükséges egy egyházhoz tartozni.

A svájci egyházak felfigyeltek arra, hogy híveik az önelégült közömbösség lejtőjére jutottak és hajlamosak kényelmes kompromisszumot kötni az evangéliumi kötelezettségek és a modern életmód között. Fájlatják azt, hogy a lakosságnak csak egy töredéke vesz rendszeresen részt az istentiszteleteken. Keresik annak módját, hogyan férközhetnének közelebb a munkások és parasztek világához és hogyan találhatnának nagyobb számban olyanokra, akik lelképásztori hivatást éreznek magukban. Áldásos aggodalom lett úrrá azokon, akik felelősségük tudatában ráeszméltek arra, hogy nem elég híven hirdetni vasárnaponként Isten Igéjét, kiszolgáltatni a szentéseket, hanem az evangéliumot a mai ember követelményeinek megfelelően kell hirdetniök, akinek élet- és munkakörülményei, kedvtelése ma már nem ugyanazok, mint ötven évvel ezelőtt.

Minden egyház mélyreható kutatómunkát fejt ki és igyekszik megtalálni azokat az új lehetőségeket, amelyekkel a huszadik század emberének nyelvében hirdetheti Krisztus örözüzenetét.

Itt kell megemlítenünk azt a munkát, amely évközben az egyházi és ifjúsági táborokban, központokban és otthonokban folyik. E munkával egyidejűleg, amely hivatott az egyházon belül, a munkahelyen, a szociális életben a keresztyén felelősségérzetet kifejleszteni, több paraszttáborban is alkalom nyílik a hívők, polgári hatóságok és hivatásos földművelésvezetők közötti találkozáásra.

Együttműködésre irányuló törekvések mutatkoznak szociális téren, ahol a régi idők alkotó individualizmusát az egyháznak kell pótolnia. Eseményszámba ment Genfben a Protestáns Szociális Központ megalakítása. A svájci egyházak tevékenyen sikraszálltak a katonai szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadók intézményes védelme érdekében és ál-

lást foglaltak 1950-ben az atomfegyverek használata ellen.

A lakosság szaporodása — főleg a városokban — szükségessé teszi a külkerületekben működő lelképásztorok és templomok szaporítását. Vannak lelkészek, akik 1,500, 1,800, sőt 2,000 család gondozását végzik, ami túlterhelést jelent. Ezért a nagy gyülekezetek felosztását tervezik a lakosság számarányának megfelelő kisebb egységekre. Számos új templomot építettek, a régiakat helyreállították. Merész kísérletekkel találkozunk az építészeti terén, a protestáns építészek az egyházzal karöltve szabják meg a korszerű protestáns templomépítés irányelveit.

TEOLÓGIAI PROBLÉMÁK

A reformáció idején Svájcban és Hollandiában nyomtatták Európa számára a protestáns könyveket s ezt a kiváltságot Svájc máig sem vesztette el. Számos kiadványt foglalkozik rendszeresen a protestáns gondolatot és munkát terjesztő gyűjteményes munkák, francia és németnyelvű folyóiratok, bibliai és teológiai tanulmányok kiadásával. Ilyen folyóiratok a Revue de théologie et de philosophie Lausanneban, a Cahiers protestants Genfben, a Reformatio Schaffhauszenban, a Verbum caro Neuchâtelben és a Neue Wege Zürichben, stb. A napisajtó is részletesen ismerteti a keresztyén világ híreit és eseményeit.

E hitvallásra kész protestantizmus kebelében több irányzatot találunk (ezek Németországban szervezettek). Megkülönböztetünk pozitivistákat és ortodoxokat, liberálisokat; vannak szociális protestánsok, erkölcsi célokért küzdők, vannak az evangélium alapján álló pacifisták és független protestánsok, akik a dialektikus teológiát hirdetik.

Ezek az irányzatok Francia-Svájcban is megtalálhatók, itt azonban nem tömörültek szervezetekbe.

A svájci református teológusok tollából az utolsó évtizedek során fontos tanulmányok jelentek meg. Karl Barth Bazelben számos külföldi hallgatót vonzott és fáradhatatlanul folytatja az „Egyházi dogmatika” című nagy művét, amely újabban folyamatosan megjelenik francia fordításban is. Emil Brunner, aki több évig távol volt zürichi tanszékétől, hogy a tokiói keresztyén egyetemen folytathassa előadásait, ma is nagy befolyást gyakorol az angolszász teológiára és etikára. Ő a folytatója Franciasvájc erkölcsi és apologetikai teológiájának Vinet, Frommel és Fulliquet szellemében. Auguste Lemaître Genfben a „Protestáns Dogmatikát” adja ki, míg Bazelben Burri professzor a neoliberais irányzatot képviseli.

Meg kell jegyeznünk, hogy vannak olyan templomok, amelyekben vasárnaponként egymásután katolikus és protestáns istentisztelet tartanak. Ez a szokás főleg a glarisi Stadtkirchben honosodott meg.

A vallásfelekezettek között általában szívélyes kapcsolatok állanak fenn. Félő azonban, hogy a Jezsuitarend betiltásával kapcsolatos alkotmányszakaszok tervezett revíziója a lelkek megbolygatásához vezethet.

Míg azelőtt kifejezetten katolikus, protestáns vagy vegyes kantonokról beszélhettünk, addig ma a lakosság nagyfokú keveredését látjuk, katolikusok és protestánsok mindenütt elvegyülnek egymással. Kétségtelen azonban, hogy a reformáció szelleme mély nyomot hagyott az erkölcsi, társadalmi és családi életben.

Kibédi Varga Sándor müncheni egyetemi tanár „Az emigráns lét lényege és sorskérdései” c. tanulmánya, melyet lapunk 1957 augusztusi és szeptemberi számában közöltünk, most megjelent németül is. (Wesen und Schicksalsfragen des Emigrantentums, Amerikai Magyar Kiadó, Köln, 1958).

Az orosz orthodox egyház és az egyházak világtanácsa közötti első hivatalos találkozásra augusztus 8—10-én került sor Utrechtben (Hollandia).

IGÉ

Kérjétek azért az aratás Urát..

Máté ev. 9. rész; 36—38. vers

Ahogy ma Jézus bennünket lát, az irgalmas szívét épen úgy könyörületre indítja, mint közel kétezer esztendővel ezelőtt Júdea és Galilea városaiban és falvaiban. Látását és könyörületét nekünk adja, tanítványainak: szolgálatra.

Nem tudjuk elkendőzni, hogy elgyötört embervilágban élünk, e világ betegségében mi is osztozunk. Aki járja a városokat, falvakat és telepeket, lát lelkiileg elesett férfiakat és nőket, öregeket és fiatalokat, tört szárnyakat, lankadt térdeket, eltört mécseseket, pislákoló gyertyabeleket. Megfáradt, csalódott életek sora. A gyötrelmet az mélyíti, hogy az égtáj minden irányába szétszóródott emberek vagyunk. Szétesett állapotban élő nyáj, külön-külön legelésző juhok. Elég volna az életmégfáradásunk akkor is, ha közösen viselnénk. A fájdalom is, a nyomorúság is. De így súlyosabb, kétszeres, nagyobb. A szétszórtságban élő sokaság gyötrelme méginkább gyötrelme, lesújtottság. A szétesett állapot meggátol minket, hogy tudjunk egymásról, értsük egymás szavát, osztozunk egymás kevés örömeiben, de annál több bajában. Nem halló, érző és látótávolságon kívül élünk? Nem a jó Pásztor, a Krisztus nélküli valóság nyáj ez? Juhok, de veszélyes legelőkön, távol a jó Pásztortól, aki vérét hullatta értünk. Nem füves, éltető legelő az, ahol testvéreink táplálkoznak. Métélyes terület az, ahol mérget esznek és isznak. Ennek a tápláléknak gyümölcsei: Isten Igéje és az egyház iránti csömör, szeretetlenség, céltalan nemtörődöm élet, öni-gazság, testvérietlenség és így tovább. A földi aratás közelségében kell megértenünk, hogy szétszóródott, elesett állapotunkban Krisztus érett, aratnivaló búzamezőnek lát bennünket. És ez kegyelem.

Ebből folyik, hogy Ő akar itt aratni, mert ez kizárólag csak az Ő joga. Az Uré a föld és minden ember. Ő akar egybegyűjteni minket, aki vérét hullatta értünk. Főpásztorunk és Urunk, aki atyáinkat hazánkban gyülekezetbe gyűjtötte, vezette és pásztorolta századokon át. Pásztori szeretetében közeledik hozzánk, fiakhoz, még ha pásztori botját is érezzük, és egyházába akar minket gyűjteni. Más, minket vezetni akaró pásztorokat és vezetőket tisztelünk, de valljuk itt és bizonyoságot teszünk, csak Krisztus tud minket egybegyűjteni és megtartani, nemcsak erre, de a következő életre is. Nagyon sok az aratnivaló, sokan vannak a bűnös és széles úton. Megjelennek szemem előtt a síró anyák, akik siratják elzúllott fiaikat és leányukat, akik itt élnek közöttünk, talán a szomszéd házban, vagy utcában. Látom a könnyesszemű hitvestársakat és gyermekeket, akik siratják közöttünk lakó férjüket és atyjukat, akik az alkoholba menekültek elhagyatásukban.

Ő nagyon sok elgyötört júha van Krisztusnak ebben a városban, ahol laksz és ebben az országban, amelyben élsz. Isten, a mennyei Atya nagy tárháza nyitva van. Vedd tudomásul, hogy vannak lelkek, akiket néked kellene begyűjteni az atyai házba. Ne gondoljuk, hogy csak a testi-anyagi dolgainkért kell számot adnunk ama utolsó napon. Isten a lelkeket is számon fog kérni. Valami szörnyű a munkanélküliség, amikor van munkás, de nincs munka. Még szörnyűbb az, amikor megérett a búza és nincs, aki vágja, kiperegnek a szemek és nincs munkáskéz. Nincs aki hitet ébresszen, vigasztaljon, bekötözze a törött életeteket, felemelje az

András Sándor versei

Nyugalanság

Ódivatú vers

I.

Nincs bennem más csak nyugalanság
izgalom
a perceket vacogva izzadom
narancsfák
pirulnak arcomon
irgalom
se ment konok parancsát
a maradnak a menjenek
a zajnak a csendnek
ringatom
a rab vagyok kit lök a vadság
s a nyugalom ki örködöm
izgalom
riad a bőrömön

II.

Mitől legyek nyugodt, ha nincs
hidrogénbombám nekem is?
Ma már szelíd, fegyvertelen
vágynaknak a fene se hisz.

Mitől legyek nyugodt, hiszen
kutatom /már elkopna más/
hogy kéne élni; s minden órám
egy kísérleti robbanás.

Mitől legyek nyugodt? A föld
panaszokdók, én hallgatom.
S tudom, kitörök a nyakam,
ha kiugrom az ablakon.

Mit érsz nélkülem s nélküled mit érek?
A repülőnek teste vagy csupán
s én szárnya csak. A hívogató fények
hiába futnak a felhők után.

Te nélkülem nem láthatsz új egekbe,
nélküled nem tudok repülni fel —
hogy együtt szálljunk, így lettünk
teremtve,
s hogy együtt hulljunk, hogyha hullni
kell.

Igy volt ez eddig. Most siratlak téged:
együtt szállni tán nem fogunk soha —
mert ez, kedvesem, a csupaszárny-gépek
s a szárny nélküli rakéták kora.

Csodavárás

Nappal csillagot les az égen,
éjtszaka napozni akar;
dörmögök: olyan sok víztől
hogyan nem fullad meg a hal.

Ölkezik saját magával,
s várja /elfutna, de hova/
hogy egy reggel becsönget hozzá
a postás helyett a csoda.

Becsönget hozzá, köszön szépen
s mint egy ajánlott levelet
a nékicímzett boldogságot
kezébe adja, s ránevet.

elasetteket, nincs, aki megfogja gyermekeink kezét, hogy Krisztushoz vezesse őket. Nemtörődömégünk, közönyünk életünknek e területén súlyos felelősséggel jár, amely megpecsételi életünket a hűtlen sáfárságra. Krisztus egyházában nemcsak egy lelkipásztor van a gyülekezetben. Nálunk egyetlen papság van. Egy gyülekezeti tag sem mondhatja amanapon, amit mondott Kain: „avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiának?” Az aratnivaló és az aratás nagyon figyelemreméltó tanítást ad nekünk. Ha a munkások nem aratnak, akkor nemcsak az a veszély fenyeget, hogy a vetés kárba veszik, hanem az is, hogy a lusta, nemtörődöm munkások is kenyér nélkül maradnak és éhen pusztulnak. A lelkiéletnek van egy visszavonhatatlan és eltörölhetetlen törvénye: ha nem adja tovább a lélek azt, amit kap, maga is elveszíti, amit kapott.

Krisztus, a Főpásztor csodálatos kegyelme az, hogy missziótlan életünk ellenére is megmaradt hozzánk irgalmasnak. Ma küld az Ő aratásába, a lélekmentés szolgálatába; minket, méltatlanokat munkatársakul vállal. Küld és kér. Kér, hogy mi is kérjünk. Imádkozásra hív fel az aratás Urához, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába. Hogy gyülekezeteink jó lelki vezetőket kapjanak, az a mi imádságainkon is múlik. Nincs sültgalambváró élet az egyházban. Erőfeszítést kell tennünk. Együtt kell lélegeznünk nemcsak az istentiszteleten, az igehallgatásban, hanem az imádságban is. Jézus azonban nem akármiféle imádságra kér minket. Van engedelmes imádság. Ezt akarja.

Ebben az engedelmes imádságban benne van: ha azt kérem: „szenteltesd meg a Te neved”, akkor én, az imádkozó szentelem meg azt először. Ha azt kérem: „küldjön munkásokat az Ő aratásába”, akkor én állok be először az Ő aratásába. Jézus, aki kér most minket, beszélt nekünk a királyi vendégségről, a nagy lakomáról (Mt. 22 : 1-14, Lk. 14 : 16-24). A mennyei Atya házában lesz egy nagy vendégség, ahova mi is hivatalosak vagyunk. Sok hely van ott. Isten azt akarja, hogy megteljen az Ő háza, nemcsak kiváltságosakkal, hanem a szegényekkel is, az útszélén valókkal, csonkabonkakkal, sántákkal és vakokkal. Ez a földi élet meghívás Isten országába és előszobája az örökéletnek. Ebbe az országba, az örökkévalóba kell nekünk gyűjtenünk, takarnunk, aratnunk. Semmi akadálya nem lehet annak, hogy lelkeket ments meg. Azt mondd, te is elesett állapotban vagy és néked is sok a nyomorúságod. Jézus még a halottakat is felébreszti erre a lélekmentésre. Így ír János apostolon keresztül a sardisi gyülekezet vezetőjének: „Tudom a te dolgaiddat, hogy az a neved, hogy élsz és halott vagy, vigyázz, erősítsd meg a többieket, akik halófélben vannak” (Jel. 3 : 1—2). A lelki életnek ismét van egy törvénye: ha másokat gyógyítok, magam is gyógyulok. Minden kifogás ellenére is be kell állnom a lélekmentésbe.

Vigyázzunk, áron is vegyük meg az alkalmaikat, mert az idők gonoszak (Ef. 5 : 16). Egy lélekért se érjen annak vádjá téged, hogy temiattad nem látta meg Őt!

PÁNDY ANDRÁS

Kommunista dilemma

A. STAM

Az orosz államérdek és a forradalmi eszmék közötti ellentétek 1)

A kommunista propaganda szüntelenül azt hirdeti, hogy a szovjet államérdek azonos az „egész haladó emberiség” érdekével. A kommunista hírverés állítása, hogy a haladás azonos a forradalommal, azon a feltevésen alapszik, hogy teljes az összhang a Szovjetunió politikája és a kommunista államtömbön kívüli forradalmi mozgalmak között. A kommunista ideológia azt tanítja, hogy míg a szovjetívnió nyomok erősítik az Oroszország határain kívüli kommunizmust, addig az Oroszországon kívüli forradalmi erők kibontakozása a Szovjetunió pozícióját erősíti.

Mindezek tulajdonképpen túlon túl ismert és elcsépelet szövegek volnának ahhoz, hogy velük érdemes volna foglalkozni, ha itt nem találnánk magunkat szembe az *egyetlen olyan bolsevista dogmával, amelyet gyakran még kommunistaellenes körökben is elhisznek*. Gyakran éppen a kommunizmus legharcosabb ellenfelei vannak arról meggyőződve, hogy a szovjet-kormány a világforradalmat helyezi mindenek fölé.

Amennyiben ez a felfogás helyes volna, úgy ebből az következne, hogy a Szovjetunió a gyakorlatban is ragaszkodik a marxista internacionalizmushoz, azaz hajlandó feláldozni nemzeti érdekeit az Oroszországon kívüli kommunista pártok szolidaritása érdekében. A Szovjetunió talán kinőhetne volna magát ilyen hatalommá, ha a 20-as években a Lenin utó-dai között dúló harcból nem Sztálin, hanem Trockij került volna ki győztesen. De nem ez történt. A Komintern története arra tanít bennünket, hogy a Szovjetunió külpolitikája a forradalmi megmozdulásokat ismételtelen feláldozta az orosz államérdek szűkebb követelményeinek.

A Komintern 3-ik Kongresszusán (1921 júliusában) Sachs német munkáskiküldött, aki nyilván felismerte a szovjetpolitika és a forradalom érdekei közötti ellentétet, felszólalt ilyen értelemben; e problémát azonban e bátor proletár kizárólag gazdasági kérdésnek minősítette, ami a marxisták egyik szokásos hibája. Sachs többek között kifejtette, hogy a bolsevista hatalom és a kapitalista államok közötti gazdasági kapcsolatok során szükségszerűen ellentétbe kerülnek majd egyrészt a szovjet rendszer, amelynek érdeke, hogy a kapitalista nemzetek árút szállítsanak neki, másrészt a kapitalista államok kommunista pártjai, amelyek feladata a kapitalizmus aláaknázása. Példaképpen említette, hogy az angol bányász-sztrájk egyrészt elősegítette az ország forradalmi mozgalmát, ugyanakkor azonban hátrányos volt a szovjet gazdasági életre, amelynek fejlődése részben az angol szénzállításoktól függött. E jóslásból mindenekelőtt akkor lett aktuális valóság, amikor 1941-ben Németország megtámadta a Szovjetuniót és az ezután következő háborús években a kommunisták a többek között a Szovjetunióba is irányuló angol-amerikai hadianyagszállítások érdekében Angliában és az Egyesült Államokban a sztrájkok mindennemű formáját elleneztek. Ez azonban nem teljesen meggyőző példa, mivel a világforradalom szemszögéből nézve a Szovjetunió katonai érdeke sokkal súlyosabban esett latba, mint az angolszász államok gyengécske kommunista pártjaihoz fűződő érdekek.

Most vegyük szemügyre a világforradalom harci porondjának másik sarkát, Németországot. Eme ország kommunista pártját tartották a 20-as években — természetesen a bolsevik párt után, — a legjelentősebb Komintern-részlegnek. 1923 őszén, amikor a weimari köztársaság inflációs katasztrófája csúcspontját érte el és a szociáldemokrata munkások tömegesen léptek át a kommunista pártba, a Komintern

fegyveres felkelés kirobbantását határozta el. Sztálin, akinek kezében ekkor még nem összpontosult minden hatalom, ezt ellenezte. Már ebben az időben is nagy szkepticizmussal szemlélte Nyugaton a forradalmi lehetőségeket s elégtétellel vette tudomásul, amikor a forradalmi tervről lemondtak. Valamilyen félreértés következtében azonban Hamburgban mégis kirobbant a felkelés, amelyet azonban azonnal el is nyomtak. Szászországban és Thüringiában is sikerrel lépett fel a Reichswehr a kommunisták ellen, pedig ott szocialista-kommunista koalíciós kormányok voltak uralmon. A Reichswehr viszont, ezen akcióival egyidejűleg, fegyvereket és lőszert kapott a Szovjetuniótól.

A nyugati szövetségekkel szemben fennálló német-orosz érdekközösség következtében szoros kapcsolat létesült a bolsevisták és a Reichswehr között. A németek a Versaillesi szerződés által számukra tilalmazott hadianyagot (tankokat, repülőgépeket, tengeralattjárókat) német segítséggel (többek között Krupp segítségével) Oroszországban gyártották, ahol a Bizottság ellenőrzését megkerülve, a legújabb fegyverekkel gyakorlatoztak.

Az oroszországi német hadianyagtermelés nagyrésze a Vörös Hadsereget gazdagította. Oroszország tehát ily módon növelte katonai hatalmát s így szállított lőszert a „világforradalom hazájára” annak a Reichswehrnek, amely a felkelésben résztvevő német kommunistákat tömegesen lemészárolta!

A bolsevista párt és a német K.P. után a Komintern legjelentősebb alosztályát a kínai kommunista párt alkotta, azonban ennek is tapasztalnia kellett, hogy forradalmi törekvéseit a Szovjetunió miként áldozza fel opportunista külpolitikájának. A szovjet-kormány a Kuomintang-hatalmat kezdte támogatni, amely midőn Szun-Jat-Szen 1922-ben Kantonban székelt, Délkínának még csak kis részét uralta. A kínai kommunisták egyenként léptek be a Kuomintangba és beszivárgó taktikájuk révén nagy befolyásra tettek szert. Szun-Jat-Szen halála (1925) és Csang-Kai-Sek uralomra jutása után a Szovjetunió és a Kuomintang közötti együttműködés már sokkal kevésbé volt előnyös a kínai kommunistákra nézve. 1926-ban Csang több kommunista funkcionárius letartóztatását rendelte el. A Szovjetunió ekkor sem lépett közbe kínai elvtársai érdekében, sőt mérséklere intette őket. A Szovjetunió azt remélte, hogy politikai és katonai tanácsadói Borodin és Ga-len (az 1938-ban kivégzett Blücher szovjettábornok álneve) a Kuomintangban döntő befolyást biztosítanak számára. A kínai kommunistákat viszont minden tekintetben megbénították. Nevezetesen nem követelheték a nagybirtok felosztását, mivel ez nagyrészt a kuomintangbeli tiszt családot birtokában volt és így csak csekély haszonbérnököknek érhetek el. Ennek ellenére 1927 áprilisában Csang-Kai-sek nagy vérfürdőt rendezett a kommunisták táborában és megszakította kapcsolatait a Szovjetunióval. Borodin és Ga-len kénytelenek voltak hanyatt-homlok menekülni. Sztálinnak ez a balsiker valóban nem lehetett ínyére, mert ezzel a trockista ellenzék, amely Kínával kapcsolatos politikáját amúgy is állandóan kifogásolta, újból erőre kapott. Sztálin, hogy tekintélyét a külszöbön álló pártkongresszus előtt növelje, néhány ügynöke útján és néhány társutassal megalakította a „Forradalmi Kuomintangot”, amellyel ily módon a kommunista párt szoros együttműködést tarthatott fenn. E társutas Kuomintangoskára utalva most már azt a hitet lehetett másokban kelteni, hogy a Kuomintanggal kötött szövetség mégsem volt hiábavaló. Neumannak, a német Komintern-ügynöknek

forradalmi missziója Sztálin pozícióját Trockijjal szemben volt hivatva erősíteni. Neuman Kantonban egy eleve bukásra ítélt felkelést szított, amelyet sok munkásvér áran fojtottak el. Neumann még idejében elmenekült (amivel azonban kivégzése csak halasztást szenvedett mert 1937-ben Moszkvában a kivégző oszta sortűze oltotta ki életét), Sztálin pedig a pár kongresszuson egy forradalmi cselekménnyel, „kantoni kommunizmussal” dicsekedhetett.

Míg a Komintern tevékenysége eddig csak bizonyos esetekben szolgálta a pártharcot, addig története 1928-ban új korszakba (az úgynevezett Harmadik Szakaszba) lépett, amelyet csaknem kizárólag az Első Ötéves Terv vezetésében és ezzel kapcsolatosan a „Jobboldali elhajlások” folytatódó üldözésében merül ki. A földbirtok kollektivizálása és a nehézipar erőltetett fejlesztése ellenzékbe szorított a bolsevisták jobbszárnyát (többek között Bucharint), amelyet Sztálin eddig Trockijjal szemben támogatott. Mivel a különböző Komintern-részlegekben Bucharinnak sok híve volt Sztálinnak a Szovjetunió kívüli kommunista pártokban is erőlyes tisztogatást kellett végeznie. A Komintern eleinte 1928-ig az igen mérsékelt N.E.P. irányzatot követte²⁾, ez tehát nem vezetett ellentétekre a „bucharinizmus és „sztálinizmus” között. Ennek következtében az internacionálé általános irányvonalára balfelé kellett kanyarodnia, hogy a bucharinistákat nemzetközi síkon is jobboldali elhajlásnak lehessen vádolni. A más politikai csoportosulással való együttműködést, amelyre pedig a 1921-től 1928-ig terjedő időszakban ismételt törekedtek, most tabunak nyilvánították; szociáldemokratákat pedig „szociálfasisztáknak” bélyegezték. A Harmadik Szakasz (1928-1934) tehát így a meddő politikai elkülönüléskorszaka lett, amely a világkommunizmus történetében a mélypontot jelentette.

Sztálin ebben az időben a Kominternt leki csinylőleg „lavocskának” (boltocskának) csúfolta. A világkommunizmusnak sem adta má meg azt a kétes értékű tiszteletet, hogy az külpolitikájának eszközül szolgáljon. A Szovjetunió külpolitikája pl. a Harmadik Szakasz idején sokkal mérsékeltőbb volt, mint a Kominterné, mivel a szovjet kormány külföldi hi telekre akart szerttenni az Első Ötéves Terv végrehajtására. A Harmadik Internacionálé így tehát már csak két célt szolgált: 1./ a kommunista pártokat csatasorba kellett állítani a antisztálinista kommunisták leküzdésére³⁾ 2./ az orosz népet arról kellett meggyőzni, hogy a világproletariátus, illetőleg annak forradalmi része Sztálin mögött áll.

Ez utóbbi szempont, amelyet Nyugaton túl hamar elhanyagoltak, fontos előfeltétele volt a rendszer politikai megszilárdulásának. Ez a szempontot A. Rosenberg⁴⁾ a következőképpen ítélte meg: „Ha Oroszországban valóban fennáll a proletariátus diktatúrája, akkor ezt a nemzetközi munkásságnak, vagy legalább e munkásság forradalmi részének el kell ismernie. Ha az összes nemzetközi munkásszervezet arról biztosítana bennünket, hogy a Szovjetunió polgári állam, úgy emiatt a szovjet kormány talán még nem bukna el, az orosz munkássághoz fűződő viszonyát ez azonban erősen megingatná.” A külföldi kommunistákat gyakran arra használták fel, hogy felolvasásokat tartassanak az orosz munkások előtt és ezáltal során hazug és elriasztó képet tárjanak fel hazájukban fennálló állapotokról. Az orosz ily módon kényszerűen olyan benyomást nyertek, mintha az élet a Szovjetunióban még csak jobb volna, mint külföldön. Koestler Artur például, aki 1933-ban vállalkozott ilyen feladatra, olyan kérdésekkel ostromolták, mint „Bevonták-e élelmezési jegyeit és kitették-lakásából, amikor otthagya a burzsoá sajtót? vagy „Naponta hány francia munkáscsalád hal éhen?”⁵⁾

Közben Sztálin a Harmadik Szakasz idején az egyik Komintern-részleget különleges meg

Juhász Ferenc

A tenyészet országa

(Szépirodalmi Könyvkiadó 1956. Bp.)

Az idén harminc éves Juhász Ferencnek, a fiatal magyarországi költő-nemzedék legtehetségesebb és a „hivatalos” kritika által az utóbbi években mindig csak elmarasztalt tagjának 1956 végén, a forradalom után, kiadott kötete, „A tenyészet országa”, tíz év munkáját (nyolc eddig megjelent kötet anyagát) gyűjti egybe.

Az 50-es évekig írt költeményei még csak kísérletek, nem találkoznak bennük csírájával sem az egyéni gondolatnak; nincsenek saját problémái, leginkább a kijelölt napi kérdésekkel foglalkozik szorgalmasan, de szürkén, ilyenformán: „Hulljatok tédre jámbor lovacskákat, /a szövetkezet új traktort kapott./Egy zöldrefestett, 30 lóerős, gumikerekű nagy motort.” (Dal a traktorról).

1950-ből származik „A Sántha család” ciklusa, mely még a pártkritika szerint is túlzottan idilli. A nyomasztó, égető kérdések felett elsiklik és édes sziruppal leöntött banalitásokat talál elénk. Ugyancsak 1950-ből való az „Apám”, az egyéni hang első nyomai itt már fellelhetők, színesedik nyelve is.

„A jégvirág kakasa” (1951) Petőfi „A Helység kalapácsát” próbálja utánozni. Szerencsétlen, napi politikával teli falusi történet, megtűzdelve realiztikus szerelmi jelenetekkel.

Maga Juhász is érezhette, hogy ez a műve zsákutcát jelentett fejlődésében, mert azóta nem tett újabb kísérletet ebben az irányban.

Első verseskönyvei nem is keltettek még különösebb feltűnést; akkor még csak tanulta Juhász a mesterség szabályait s példaképeinek, József Attilának és Illyés Gyulának hatása alól nem sikerült még szabadulnia.

Igazi tehetsége az „Óda a repüléshez” c. kö-

tetében kezd kibontakozni, nyelve színesedik, gazdagodik új szóösszetételekkel s a későbbi, igazi Juhász Ferenc arca már egy-egy pillanatra elénk villan.

„Földbe-szótt kő-koporsó ez a templom,
soha-el-nem-oszló kő-buborék:
mely felszállni vágyna könnyed libegéssel,
de önnön súlyától a talajba szakadt,
s míg szüldé anyagát hajszálygókerekkel
rágja, magához is köti az anyaföld.”
(Templom Bulgáriában)

„Ó, hová lettek a tegnapi álmok, a gyönyörök,
hová vitték a gyerekkori drága nyugalmat?
Hamu-vázként leromlottak a húsz évig épített
mese-várak, rothadnak a tündérek, a tegnapi
fogalmak.”
(Áprilisi elégia)

Eltűnt a pártköltő magabiztonsága, hiperoptimizmusa:

„Végig-nem-gondolt eszmék, át-nem-élt forradalmak,
lázak, emlékek, vágyak örvénylenek a szív
csatákos
mélyeiben, ellentmondások patája tapos!”
(Novemberi elégia)

E kötetben több rövid vers mellett még három hosszabb verset is közöl: meséket. A képzelet gazdag világába merül, hősei szörnyű harckat vívnak igazukért s végül is diadalmaskodnak.

Következő könyveiben a történelemhez menekül a költő, hogy leírhasa gondolatait. „A tékozló ország” a Dósa-féle lázadás egy ismeretlen vándor költőjének krónikája 1514-ből.

Választ keres problémáira:
„Hol az ember e tájról? Kihalt. Ha él, hát önmagában rejtve.

Miben higgyek még? A szabadság megperzselt,
embertől-zabált húsában?
Csak pusztá állati, növényi lét embertelen
materializmusában?

bizással látta el, amennyiben azt közvetlenül külpolitikájának szolgálatába állította. Ez a kivételezés a japán kommunista párt esetében történt s ezáltal ugyanakkor az is kitűnt, hogy Sztálin és társai elvi programjukat milyen kamelonszerűen használják fel. Japán számára először 1931-ben új programot állítottak össze, mivel az előzőnek Bucharin volt a szerzője. Az új programnak tehát balfelé kellett tolnia és azt hirdette, hogy Japán a kapitalizmus utolsó szakaszában van, amely közvetlenül megelőzi a „proletár forradalmat”. Nem sokkal később Japán Mandzsuriát támadta meg. Sztálin most attól félve, hogy Japán a Szovjetuniót is megtámadja, igyekezett ezzel magában Japánban minél nagyobb ellenzékot szembeállítani és ezért Japán alattvalóit hirtelen rendkívül mérsékelt taktikára szólította fel. Mivel a Kreml álmarxista ártortodoxiájának elvel szerint (bocsánat e kifejezésért) minden taktikát a tényleges társadalmi helyzetből kell függővé tenni, Moszkva 1932-ben a japán kommunistákat új „elvi program” elfogadására készítette. Az új program szerint Japán elsősorban feudális állam (tehát prekapitalista, s nem mint az előző program hirdette, a kapitalizmus utolsó szakaszában levő állam) és így itt a „proletárforradalmat” még „polgári demokrata forradalomnak” kell megelőznie. Az előző sztálini programban lefektetett törekvést egy közvetlen „proletárforradalom”, kirobantására most „trockizmusnak” bélyegezték. Ezzel most valóban sikerült a társutasok számát Japánban jelentősen szaporítani ⁶⁾.

A Komintern 1934-ben, félve a Szovjetuniót fenyegető német agressziótól, együttműködést keresett más fasisztaellenes csoportosulásokkal és a polgári demokráciák védelmére kelt. Ezért Japánon kívül is mérsékelt politikába kezdett. Így Franciaországban és Spanyolor-

szágban „népfront” alakítására került sor, amely a polgári radikálisokat, a szocialistákat és a kommunistákat foglalta magába. A kommunisták ezáltal Franciaországban választási sikerekhez jutottak, Spanyolországban pedig a polgárháború idején nagy befolyásra tettek szert a köztársasági táborban, amelynek sorsa teljesen az orosz fegyverszállításoktól függött.

Sztálin hideg cinizmusa és a forradalmi idealizmus közötti konfliktus sehol sem éleződött ki oly tragikus formában, mint az akkori Spanyolországban. Ezt a helyzetet G. Brenan a következőképpen jellemzi „Het Spaanse Labyrinth” (Spanyol útvesztő, 1947) c. munkájában. „Európa egyetlen országában sincs oly közvetlenség szóban és tettekben, oly elutasító magatartás a kényszerrel és a szabályok általi guzsbakötéssel szemben. A szabadságharc közepette a kommunisták azonban szakértők és szakemberek alakjában mutatkoztak be és ahelyett, hogy ilyen impulzusok számára harmonikus kiutat biztosítottak volna és a fősúlyt a katonai győzelemre fektették volna, mindent megtettek, hogy ezeket teljesen elnyomják.” (450. old.) De még mennyire elnyomták! A Komintern Nemzetközi Brigádján kívül az N.K.V.D. is közreműködött abban, hogy a P.O.U.M. (Partido Obrero de Unita Marxista) tagjait trockistáknak bélyegezzék, letartóztassák, megkínózzák és annak „bevallására” kényszerítsék, hogy ők Franco ügynökei. A kommunista párt itt is minden eszközzel megghiúsította a nagybirtok felosztását és a gyárak szocializálását. Így a kommunisták lettek a magántulajdon védelmezői a „trockista” anarcho-szindikalistákkal szemben és Brenan szerint (447. old.) „soraikba fogadták mindazokat, akik a forradalom kilengései miatt megszenvedtek vagy aggódva vetették fel azt a kérdést, hogy ezek hová fognak vezetni. Valen-

„Hol a szabadság, az emberi? Csak percnyi volt, villám-fehér!
S jött utána a másik, a zöld tékozlás, az emberelleni.”

Utolsó két verseskötetében [„A virágok hatalma” (1954-55) és „Harc a fehér báránnyal” (1956)] is a végső kérdésekre (- szükségyszerűség - szabadság - személyiség -) keres megoldást. Ismeretlen magasságokba emelkedik, leszáll a mélytengerbe, visszamegy a történelemelőtti korszakokba. De válassza akár a népmese alakjait, akár az egykori krónikás énekét, vagy a modern kozmikus, biológikus világ problémáit, tehetsége mind gondolatban, mind nyelvben, stílusban bámulatos. A háború utáni magyar irodalomban nem találunk több ilyen szép, belső erővel fűtött, őszinte verset. Szimbólumai tiszták, igazak, a valódi tehetség nagyszerű belső vívódásainak élő formái. Világa mindent felölel az atomok rejtelmes mozgásától a végtelen csillagrendszerig, s a természet vad és buja tenyészetét soha nem irták le ilyen új, csodálatos nyelven.

Szemlélete egyre mélyül, s bár pesszimista (csoda-e egy magyar költőnél?) a kivezető utat mégsem vesztette el:

„Mégis, mégis vallani kell a reményt,
a Végső-Lehetetlent, a Tűz-Tisztát reméljük,
nem, nem lehet, hogy sorsunk a halál boltosa
kimérje.”

(Vers négy hangra....)

Juhász maga írja, hogy versei „a szerélem, a magány, a megtisztulás izzó égitestei, részei az összefüggésnek, a rendnek, mint az összefüggést nem nélkülözhető úr fény-tömörülés-rendszereinek csillagai”. És ezzel nem túloz.

Míg vívódik önmagával s a világgal, a magyarul gondolkodó olvasót megajándékozta gyönyörű versekkel.

Még sokat — rendkívül sokat várunk a jövőben Juhász Ferencről, aki új szintre vitt életünkbe nagyszerű költészetével.

HÓDOS GÉZA

ciában jól szituált katolikus narancsültetvényesek, Katalóniában parasztok, kisiparosok és kereskedők, a hadsereg tisztjei és állami tisztviselők jelentkeztek felvételre a kommunista pártnál.” A P.O.U.M. üldöztetése, valamint a kommunisták és anarchisták közötti barcelonai utcai harcok azt eredményezték, hogy a köztársasági tábor, legalább is Katalóniában, komolyan demoralizálódott és gyengült. A kommunisták Basseches szerint azért léptek fel oly nagy igyekezettel a földosztás és szocializálás ellen, mivel Sztálin nem akarta a nyugati szövetségeseket magára haragítani. Basseches ezt a következőképpen magyarázta: amennyiben Spanyolországban proletárforradalomra kerülne sor, úgy a demokrata államok Sztálint és társait világforradalmi gyújtogatónak minősítenék és a bolsevisták ellen indítandó keresztres háborúban Hitlert támogatnák. ⁷⁾

(Folytatjuk)

¹⁾ E cikket a „Het Gemenebest” c. holland folyóirat 1956 november-decemberi számából vettük át rövidített formában; a cikk 1956 október 23-án előt íródott.

²⁾ A N.E.P. (Új Gazdasági Politika) szakaszában, amely Oroszországban 1921-től 1928-ig tartott bizonyos tekintetben szabad folyást engedtek az egyéni kezdeményezésnek és mérsékelték külpolitikájukat. Különböző nyugati országokkal (így Franciaországgal, Olaszországgal és Angliával) normális kapcsolatokat teremtetek és a Komintern útján együttműködést kerestek más, kevésbé baloldali csoportosulásokkal (pld. a Kuomintanggal, a Horvát Parasztpárttal és az Egyesült Államokban Lafollette Haladó Pártjával).

(Lábjegyzetek folytatása a 6. oldalon))

Parkinson Törvénye

A bürokrácia csodálatos térfoglalása

A mai civilizáció világában a legtöbb átkozódás a bürokrácia feltartóztatathatatlanságát éri. Nőttön nő azok száma, akik papírlapok kitöltésével és akták őrzésével foglalkoznak. Ez ma a legkeresettebb foglalkozási ág. A régi időkben olyan kevés volt az irodai munka, hogy azt az írások még állva végezték el; a bürokrácia tulajdonképpen akkor kezdődött, amikor az állami hivatalokban és a vállalatok irodáiban megengedték azt, hogy a hivatalnokok ülve dolgozzanak.

A bürokrácia kétségtelenül olyan torzszüleménnyé nőtte ki magát, amely mindnyájunkat elnyeléssel fenyeget s mégsem tesznek komoly lépéseket az elhárítására. Választások alkalmával a politikai pártok egyik legfőbb jelszava a bürokrácia leépítése, a megválasztott képviselők ezt azonban hamar elfelejtik. Az új vállalatvezető is ezt igéri részvényeseinek, később azonban túlteszi magát ígéretén. A fekély gyökeres kiirtására senki sem gondolkodik; aki hozzá mer nyúlni, az könnyen megégetheti a kezét.

Nyilván C. Northcote Parkinson, a Malaya Egyetem történelem professzora is erre a sorsra jut majd, aki „Parkinson's Law” (Parkinson törvénye) című harcos tanulmányában ostorozta a bürokráciát és rámutatott annak okaira. Könyve az Egyesült Államokban és Nagybritanniában nagy feltűnést keltett. Ragyogó humorba burkolt szarkazmusa rendkívül élvezetessé teszi a könyv olvasását, a felsorakoztatott példák viszont riasztó hatással lehetnek minden olvasóra.

Először a brit tengernagyi hivatal, a Royal Navy adatait közli. A brit flotta állománya 1914-ben 62 hajóegység és 142.000 főnyi katonaság volt; a hajók karbantartását 57.000 munkás végezte. E hadierő igazgatásán 2000 hivatalnok, a karbantartásán 3294 hivatalnok dolgozott. 1928-ban a hadihajók száma lecsökkent 20-ra, a katonai állomány 100.000-re. Ugyanakkor a karbantartó munkások száma 62.439-re, a Royal Navy alkalmazottainak száma 3558-ra és a karbantartás igazgatásában dolgozó hivatalnokoké 4558-ra emelkedett. Parkinson ebből megállapítja, hogy a katonai bürokrácia a hajók és csapatok követelményeitől függetlenül növekszik és ez abban az esetben is folytatódhat, ha az utolsó hadihajó és tengerész is elfogyna. Az emelkedés valóban tovább folytatódott. A Royal Navy alkalmazottainak száma 1935-ben 9118-ra, végül pedig 1954-ben 33.788-ra emelkedett, annak ellenére, hogy a leépítés tovább folytatódott.

Hasonló jelenségek mutatkoztak a brit gyarmatügyi minisztériumban — a Colonial Office-ban, amely 1935-ben 372, 1939-ben 450, 1943-ban 817 és 1954-ben 1661 alkalmazottat tartott. E fejlődés azért oly csodálatos, mert tudvalevően Nagybritannia 1935 és 1954 között legtöbb gyarmatát elvesztette s azok egy része dominiumokká változott, amelyek ezzel a Dominion Office hatáskörébe kerültek át.

Hasonló felduzzadást mutatott a második világháborúban a német külügyminisztérium, az Auswärtige Amt. Bár alig maradt állam, amellyel Hitlerre még diplomáciai kapcsolatban állottak volna és bár a külföldi missziókat nagyrészt feloszlatták, a minisztérium hivatalnokai kara állandóan növekedett és a háború végén jóval meghaladta az 5000-et.

Parkinson e példák nyomán a nagy közigazgatási egységek évi növekedési arányszámát 5.24-5.89%-ra becsüli, tekintet nélkül arra, hogy a testületek több vagy kevesebb feladatot hajtának végre. Parkinson törvénye abból indul ki, hogy nincs semmi összefüggés a hivatalnokok száma és a teljesítendő munka között. Parkinson szerint ez a törvényszerű növekedés két alapvető okra vezethető vissza: 1. / a bürokraták azon igyekezetére, hogy alárendeltjeik számát szaporítsák, 2., arra a munkatöbbletre, amelyet a bürokraták egymásnak okoznak.

Ehhez Parkinson a következő magyarázatot fűzi: A hivatalnok túlerőltetésről panaszkodik és azt állítja, hogy munkáját már nem képes egyedül elvégezni. Számára tehát 3 lehetőség adódik: vagy visszalép, vagy munkáját B karral osztja meg, vagy pedig két alárendelt, C és D segítségét veszi igénybe. Parkinson szerint A szemrebbenés nélkül a harmadik megoldást fogja választani. Visszalépése esetében ugyanis esetleg elvesztheti nyugdíjigényét, B bevonása esetében olyan versenytársra akadhat, aki kitúrja őt és megelőzi az előléptetés sorrendjében. Ha viszont A a munkát C és D között osztja fel, továbbra is ő a helyzet ura, mert csak ő ismeri mindkettőjük munkáját teljesen. Most viszont C-t és D-t fogja el a rettegetés, hogy egymást kitúrhatják, vagy az előléptetésnél megelőzhetik. Így valószínűleg egyikük, mondjuk D, túlerőltetéséről fog panaszkodni és számára E és F új segédeket fogják bevonni. Esetleges surlódások elkerülése végett C is kap két segédeket G és H személyében. A osztálya most már annyira felduzzadt és ezáltal olyan jelentőségre tett szert, hogy A megértett az előléptetésre. Így tehát most 7 hivatalnok végzi el azt a munkát, amelyet azelőtt egy hivatalnoknak kellett elvégeznie.

Ezáltal előállott a 2. pont alatt jelzett helyzet. Heten annyi munkát csinálnak maguknak, hogy állandóan foglalkoztatva vannak. A-nak több a munkája, mint valaha. Minden beérkező akta mind a hét hivatalnok kezén megy át. E íróasztalára kerül először, aki megállapítja, hogy elintézésére F illetékes. Ő elkészíti a tervezetet és továbbjuttatja C-hez, aki azt gyökeresen átjavítja s utána benyújtja D-nek. Feldolgozásra azonban először G-hez kell juttatnia, aki viszont éppen szabadságon van és az aktát H-nak küldi meg, aki azt véleményezésével ellátva aláírásra D-nek adja át, ahonnan visszakerül C-hez, aki azt végleges formába önti, mielőtt A-nak benyújtaná. A ugyan olvasatlanul is aláírhatná az aktát, ezt azonban semmiképpen sem teszi meg, hanem átdolgozza, C és H összes toldásait törli, úgyhogy a szöveg végül is majdnem teljesen azonos azzal, amelyet először F vetett papírra. A hivatalnokok késő este a sok munkától elfáradva hagyják el hivatalukat.

Parkinson törvénye szerint így növekszik a bürokrácia. Ebből az következik, hogy ha valamely igazgatási egység vezetője másodrendű, úgy Parkinson törvénye szerint mindenkit elmozdít, aki őt képességeiben felülmúlja. Közvetlen munkatársai tehát csak harmadrendűek, azokéi pedig csak negyedrangúak lehetnek és így válik az egész intézmény a hülyék gyülekezetévé, amelyben azok számíthatnak legjobban előléptetésre, akik butábbaknak tetteik magukat, mint amilyenek a valóságban. Így a cégen belül végül minden józan értelem megszűnik és megindul az a rejtélyes agónia, amely már annyi komoly cég és konszern kímélését megelőzte.

(Christ und Welt) N. G. VON STUDNITZ

Kominternnek Japánnal kapcsolatos ideológiai és taktikai ugrásairól. Egyébként a Komintern új japán-politikája (1931-1932) arra mutat, hogy az átmenet a Harmadik Szakaszról a Népfrentszakaszba semmiképpen sem volt oly gyors és nem is volt kizárólag a franciaországi helyzet függvénye (1934), mint ahogy azt F. Borkenau a „The Communist International” (A kommunista Internacionálé) (1939) és „Der europäische Kommunismus” (Az európai kommunizmus) 1952, 72. old és 103-114. old. című munkáiban állította. Ez abból is kitűnik, hogy a Szovjetunió 1933-ban már nem tanúsított merev elutasító magatartást a Versaillesi Szerződésrel szemben és ezzel nyilván arra törekedett, hogy Németország ellen közeledést keressen a nyugati demokráciák felé. Lásd még: P. P. Miljukov „La politique extérieure des Soviets” (A szovjet külpolitikája) 1934. 421. old. 7.) N. Basseches „Stalin” (Sztálin). 1951. 329. old.

II JOJJEK

Keresztyén havi lap.

Szellemi fórum.

Kiadja

az Admiraal de Ruyter Fonds

Szerkesztőbizottság:

Kibédi Varga Aron, Tóth Miklós, Tüski István, Végh József.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2., Hollandia.

Minden cikkért szerzője felel.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Évi előfizetési díj: Anglia: 4,— sh., Argentína: 20 peso, Ausztrália: 10,— sh., Ausztria: 15,— Sch., Belgium és Luxemburg: 25,— fr., Franciaország: 200.— fr., Hollandia: 2,— gld., Németország: 2,— DM., Svájc: 2,50 fr., Svédország: 3,— Kr.

Félévi előfizetési díj a fenti összegek fele.

Megrendelhető:

ANGLIA:

Benedek Márton, 17, St. Dunstons Rd., London, W. 6.

ARGENTINA:

C. A. Besenyi, Obligado 1155, Adrogué F.C.N.G.R., Prov. Buenos Aires

AUSZTRÁLIA

Domahidy András, 142, Townsend Rd., Subiaco, W. A.

AUSZTRIA:

Bányai Zoltán, Wien, Hauptpostamt, Poste restante

BELGIUM

Galgóczy Károly, 7, rue Standonck, Louvain

FRANCIAORSZÁG:

Vánkay István, Cité Universitaire, Maison du Japon, Paris XIVe

és

Société Balaton, 12, Rue de la Grange-Batelère, Paris IXe

HOLLANDIA:

Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2. Postai csekk száma: 316430, Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht.

NÉMETORSZÁG:

Ismaningenstr. 68/0, München 27.

SVÁJC:

Rebgasse 38, Basel.

Más országokból szíveskedjenek olvasóink közvetlenül a kiadóhivatalhoz fordulni.

(Folytatás az 5. oldalról)

3.) Igy a Harmadik Szakaszban a szélsőbaloldali vezetőség azt elérte, hogy learatta a termést a trockisták elől. Erről érdekes beszámolót ad J. P. Cannon „The History of American Trotskyism” (Az amerikai trockizmus története) című munkájában (1944), 90. old.

4.) „Geschichte des Bolschewismus” (A bolsevizmus története) (1932), 178. old.

5.) „The God That Failed” Bukott Isten (Bantam kiadás), 61. old.

6.) R. W. Swearingen és P. Langer „Red Flag in Japan” (A vörös zászló Japánban) című munkája (1952) valóban jó áttekintést nyújt a